

Bestuursrechtelijke afspraken bestaan niet

Het komt vaak voor dat bestuursorganen (zoals gemeenten) in hun besluiten spreken over gemaakte afspraken. Teksten zoals *“We hebben met u de afspraak dat...”* en *“de gevolgen als u de afspraken niet nakomt zijn...”* komen veel voor. Dat taalgebruik is echter onrechtmatig doordat het bestuursrecht de term ‘afpraak’ (en het meervoud daarvan) niet kent.

Het is zeker in besluiten (waartegen bezwaar en beroep kan worden ingesteld) belangrijk dat zorgvuldig met terminologie wordt omgesprongen door bestuursorganen. Woorden doen ertoe! Belanghebbenden hebben er recht op om precies te weten waar zij aan toe zijn.

Beschuldig als behandelend functionaris een kritische burger die terecht kritisch is op gebruikte terminologie niet van het ‘moeilijk doen over woordjes’.

Control/F

Als er bijvoorbeeld voor een bijstandsgerechtigde iets door de gemeente in een besluit wordt vastgelegd, moet dat in elk geval gebeuren volgens de **Algemene wet bestuursrecht (Awb)**. Zoeken in deze wet met de toetscombinatie Control/F op de woorden ‘afpraak’ en ‘afspraken’ levert geen vondsten op. De termen komen niet voor in de Awb!

Voor mensen in de bijstand is de **Participatiewet** van toepassing. Ook daarin komen ‘afpraak’ en ‘afspraken’ niet voor.

Evenmin komen we deze termen tegen in de – van de wet afgeleide – **lokale wet- en regelgeving**. Als het goed is althans, want gemeenten kunnen in de verleiding zijn gekomen om onrechtmatig taalgebruik te bezigen in eigen beleidsregels. Dat zou dan eigenlijk moeten worden aangekaart en vervolgens moeten worden gecorrigeerd.

De juiste term(en)

In het bestuursrecht zijn de juiste termen: ‘rechten’ en ‘plichten’. Meestal gaat het eigenlijk daarom als een bestuursorgaan het over ‘afpraak’ of ‘afspraken’ heeft. Het gaat dan vaak om nader ingevulde rechten of verplichtingen die uit een wet voortvloeien. Nadere invulling vereist dat een besluit wordt genomen. Er is dan namelijk sprake van een publiekrechtelijke rechtshandeling met een beoogd rechtsgevolg.

Rechten en plichten vloeien voort uit de wet, maar afspraken niet.

Afspraken komen wel voor

Uiteraard komen afspraken tussen bestuursorganen en belanghebbenden voor, maar die liggen niet op het bestuursrechtelijk vlak, wel op dat van het feitelijk handelen. Ze worden om praktische redenen omwille van de uitvoering (van een besluit) met elkaar gemaakt. Bij afspraken is geen besluit vereist omdat er daarbij geen sprake is van een publiekrechtelijke rechtshandeling met een beoogd rechtsgevolg.

Het niet nakomen van afspraken door een belanghebbende mag niet leiden tot het opleggen van een sanctie of maatregel door een bestuursorgaan. Dat kan (en moet zelfs) alleen als er misbruik van (met een besluit) verleend recht wordt gemaakt of een (met een besluit) opgelegde verplichting niet wordt nagekomen.

Dwingend karakter

Om een goed onderscheid te kunnen maken, is het goed om naar het al dan niet aanwezige dwingende karakter te kijken.

Een recht wordt afgedwongen en een verplichting (plicht) wordt opgelegd. Daarbij is het dwingende karakter duidelijk aanwezig. Er is geen sprake van iets dat onderling wordt overeengekomen.

Bij een afspraak is er geen dwingend karakter. Het gaat om iets dat tussen partijen in overleg wordt overeengekomen. Het eventueel niet nakomen van een afspraak door één van de partijen kan niet met het bestuursrecht worden aangevochten.

Hoewel er bij een afspraken geen dwingend karakter aanwezig is, zijn ze overigens niet vrijblijvend. Vooropgesteld is het behoorlijk en voor de goede gang van zaken belangrijk dat afspraken worden nagekomen. En verder, wanneer het niet nakomen van afspraken tot schade leidt, kan de gedupeerde die verhalen op de veroorzaker. Dat zou bij het niet aanvaarden van aansprakelijkheid en vergoeden van de schade kunnen leiden tot een gang naar de burgerrechter (civiel recht). Dan hebben we het over de onrechtmatige daad (of onrechtmatige overheidsdaad).

Dit is een artikel op www.burgerheid.nl

https://www.burgerheid.nl/probleemloze_bijstand/diagnostisch-onderzoek-besluit-vereist/

Auteur: Ray Heijder